

Handvest Maastricht

- Herstel als leidend principe in de verslavingszorg -



Maart 2010

Colofon:

Deze publicatie is tot stand gekomen ter gelegenheid van het 10 jarig bestaan van het netwerk cliëntenraden in de verslavingszorg .

In samenwerking tussen het netwerk verslavingszorg van GGZ Nederland en het netwerk cliëntenraden in de verslavingszorg en het Kennisnetwerk het Zwarte Gat

foto omslag: Gert de Haan, citaat F. .Nietzsche (de vrolijke wetenschap)

Bij overname van tekst of afbeeldingen gelieve de bron te vermelden

Voor meer info over Resultaten Scoren, zie www.ggz nederland.nl – beleid in de ggz -

beleidsthema's – verslaving

info over Kennisnetwerk het Zwarte Gat zie:

www.hetzwartegat.info

Amersfoort, maart 2010

Voorwoord

Met het ondertekenen van het Handvest van Maastricht zetten de cliëntenraden en bestuurders van de betrokken verslavingszorginstellingen een belangrijke stap op weg naar herstelgerichte zorg- en dienstverlening. In dit Handvest staan de afspraken en worden enkele condities beschreven die cliëntenraden met hun bestuurders zijn overeengekomen.

Voor zover ons bekend is het uniek dat cliënten en zorgorganisaties de handen ineenslaan en hun kennis bundelen voor het bereiken van een doel waarvan zij alleen de contouren kennen. De ontwikkeling en inrichting van herstelpaden zal een leerzaam traject worden voor zowel cliënten, ervaringsdeskundigen als professionals. Maatschappelijk herstel is een individueel, vaak gecompliceerd, proces waarin meer controle verkregen wordt over het bereiken van concrete, realistische doelen en zingeving in het leven. De doelen die in de herstelpaden centraal staan, zijn erop gericht om de (ex)cliënt zoveel mogelijk deel te nemen aan het maatschappelijk leven, ongeacht de beperkingen die verslavingsproblemen met zich meebrengen. Hoe we dit gezamenlijk gestalte kunnen geven zal pas tijdens de ontwikkeling duidelijk worden. Het Handvest kan daarbij dienen als richtingwijzer.

Vanaf de komst van de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (WMCZ) in 1996 hebben de cliëntenraden in de verslavingszorg zich ontwikkeld tot een levend netwerk waarin kennis over medezeggenschap verworven, gedeeld en vernieuwd werd. De cliëntenraden komen hiertoe reeds een decennium twee keer per jaar een weekend bijeen. In de loop der jaren zijn de cliëntenraden volwaardige gesprekpartners van de betrokken Raden van Bestuur geworden. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning, (WMO) in 2006, deed daar nog een schepje bovenop, door ruimte te bieden aan cliëntenparticipatie en cliënt-gestuurde projecten. Maatschappelijk herstel en het inzetten van ervaringskennis en ervaringsdeskundigen zijn daarbij kernbegrippen.

Het innovatieprogramma Resultaten Scoren van de sector verslavingszorg is van grote waarde geweest voor het verwerven, delen en vernieuwen van kennis over succesvolle interventies bij verslavingsproblematiek. Ook de afzonderlijke instellingen hebben, veelal gestimuleerd door hun cliëntenraden, niet stilgezeten. Zij hebben hun aanbod bijvoorbeeld uitgebreid met interventies als woon-, werk- en dagbestedingprojecten en succesvolle vormen van zelfhulp. De verslavingszorg heeft zich ingespannen om deze kennis te bundelen en te verspreiden om zich op een transparante wijze te verantwoorden naar zijn stakeholders.

Om enig tegenwicht te bieden aan heersende professionele inzichten is in oktober 2008 Kennisnetwerk het Zwarte Gat opgericht. Dit initiatief heeft tot doel om de wetenschappelijke en de professionele kennis in balans te brengen met ervaringskennis en om de ontwikkeling van herstelgeoriënteerde trajecten te stimuleren. Kennisnetwerk het Zwarte Gat bestaat voor een groot deel uit een vaste kern van cliëntenraadsleden. In navolging van de herstelontwikkelingen in de andere delen van de wereld is het streven vanuit de cliëntenbeweging ook in Nederland Herstelgeoriënteerde zorg gestalte te geven. De cliëntenraden vinden al tien jaar dat de grootste winst te halen valt in het verbeteren van de achterkant van de zorg, van nazorg naar maatschappelijk herstel. Hiertoe buigen ervaringsdeskundigen zich op een betrokken en deskundige manier over drie domeinen: de

verslaving als aandoening, het systeem waarin zorg geleverd wordt en last but not least een (pragmatische) aanpak van herstel. De rol van Kenniswerk het Zwarte Gat is om het netwerk van cliëntenraden te ondersteunen en te stimuleren. Met het inhoud geven aan 'nieuwe' begrippen als Empowerment, Ervaringsdeskundigheid, Herstel of Cliëntgerichtheid zijn we niet langer gericht op beheersen en controleren, maar streven we naar meer zelfsturing van cliënten. Kennis en participatie, hoofd en hart, macht en vertrouwen horen in de visie van het Kennisnetwerk onlosmakelijk bij elkaar.

De bestuurders van verslavingszorginstellingen zien het als een grensverleggende uitdaging om samen met de cliëntenraden het proces naar herstelgeoriënteerde zorg vorm te geven met een meer prominente rol voor het perspectief van ervaringsdeskundigheid dan tot op heden gebruikelijk was. Nieuwe praktijken zullen ontwikkeld worden in proeftuinen. We hebben er alle vertrouwen in dat we samen in deze proeftuinen boeiende leerprocessen gestalte kunnen geven. De uitkomsten van die leerprocessen kunnen vervolgens, à la Resultaten Scoren, met de sector gedeeld worden. Een van de resultaten die we verwachten is dat werken in herstelgeoriënteerde trajecten meer aandacht zal opleveren voor het maatschappelijk herstel van mensen met een verslavingsachtergrond door de inzet van zowel ervaringskennis als ervaringsdeskundigheid.

We kijken met spanning uit naar de eerste innovaties die deze nieuwe perspectieven op herstel opleveren.

Jos Oude Bos
Namens
Kennisnetwerk Het Zwarte Gat

drs. Ruud Rutten
Namens
Netwerk verslavingszorg van
GGZ Nederland

Handvest Maastricht Raamovereenkomst

De cliëntenraden en bestuurders van de in *bijlage 1* genoemde voorzieningen komen overeen dat met ingang van 1 januari 2010 op het terrein van:

Maatschappelijk herstel en Kwaliteit van leven:

Van begin tot eind de herstelaanpak als uitgangspunt hanteren gericht op maatschappelijk herstel en kwaliteit van leven.

- Herstel is een individueel proces, dat mensen met verslavingsproblemen aangaan, om weer meer controle te krijgen over het bereiken van realistische concrete doelen en zingeving in hun eigen leven. De behandeling is een onderdeel van het herstelproces bij cliënten die dit niet op eigen kracht kunnen realiseren.
- Bij maatschappelijk herstel is tevens inzet nodig van andere instellingen op alle in aanmerking komende leefgebieden, zoals wonen, werk en welzijn. De verslavingszorg biedt niet alle zorg, begeleiding of ondersteuning zelf. De besturen van de verslavingszorginstellingen nemen in samenspraak met hun eigen cliëntenraden het initiatief om de noodzakelijke inzet van genoemde instellingen in de gemeente te regelen.

Ervaringskennis:

Ervaringskennis is de erkende, derde kennisbron, naast wetenschappelijke en professionele kennis. De ervaringskennis van (ex)cliënten moet meer benut worden binnen de behandeling als onderdeel van herstel, die empowerment onder cliënten moet stimuleren. Echter, ervaringskennis alleen kwalificeert iemand niet voor een beroep of functie, deze kwalificaties zijn afhankelijk van een opleiding.

Proeftuin:

In de proeftuin worden praktijken ontwikkeld waarin activiteiten en projecten ten dienste van herstel worden beproefd.

Om het bovenstaande tot een succes te maken wordt het reguliere overleg tussen cliëntenraden en bestuurders gebruikt. Daarnaast werken de instellingen samen in het netwerk van directeuren Verslavingszorg en de cliëntenraden binnen het Kennisnetwerk Het Zwarte Gat.

Het netwerk van directeuren Verslavingszorg en het Kennisnetwerk Het Zwarte Gat zullen nader gaan samenwerken. De samenwerking bestaat uit:

- Ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid al datgene zal doen dat nodig is voor het realiseren van een nader af te spreken resultaat uitgedrukt in meetbare, kwantitatieve en de benodigde kwalitatieve doelen. Ieder koppel van bestuurder en cliëntenraad zal in zelf opgelegd overleg verder invulling geven aan dit Handvest.
- De maximale looptijd voor het behalen van het resultaat is twee jaar en eindigt op 1 januari 2012. Over uiterlijk 2 jaar zal het resultaat van de gezamenlijke inspanning bekend worden gemaakt en gedeeld met alle deelnemende raden en bestuurders van deze raamovereenkomst.
- Er een gezamenlijke inspanningsverplichting is om eendrachtig financiers aan te trekken.

- Vóór 1 april 2010 rapporteren de bestuurders van de instellingen en de cliëntenraden over de door hen overeengekomen plannen en initiatieven, voorzien van concrete doelen en termijnen. Op basis daarvan vindt halfjaarlijkse evaluatie en monitoring plaats. Kennisnetwerk Het Zwarte Gat en haar kennispartners zullen periodiek hier een stimulerende en ondersteunende rol in vervullen.
- Er onderzoek wordt opgezet in het kader van deze raamovereenkomst. Kennisnetwerk Het Zwarte Gat en haar kennispartners zullen hierbij een ondersteunende rol hebben.
- De resultaten en innovatieve kennis zullen in een nader te bepalen vorm met de sector en de stakeholders gedeeld worden. Om zo de overgang naar herstelgericht werken binnen de kaders van het Kennisnetwerk het Zwarte Gat en GGZ Nederland duurzaam te realiseren.

Aldus opgemaakt en getekend op

Namens

Netwerk verslavingszorg
van GGZ Nederland

Kennisnetwerk het Zwarte Gat

drs R.J.T. Rutten

J. Oude Bos

Bijlage 1

Bestuurders en cliëntenraden van onderstaande instellingen hebben het Handvest Maastricht ondertekend. Van iedere instelling afzonderlijk zijn de handtekeningen opgenomen in de bijlage 2.

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep

Bijlage 2

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz



Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep - Brijder

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondrianzorggroep

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep



14-1-2010

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Clëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

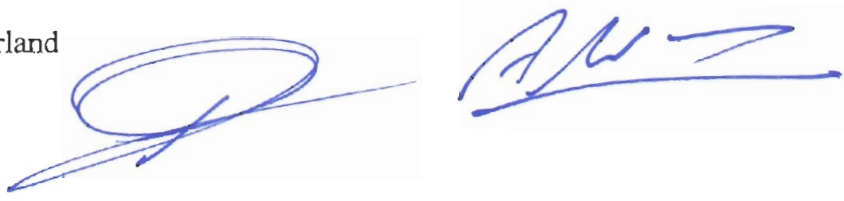
GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep



Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Clëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia-De Brijder

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondrianzorggroep

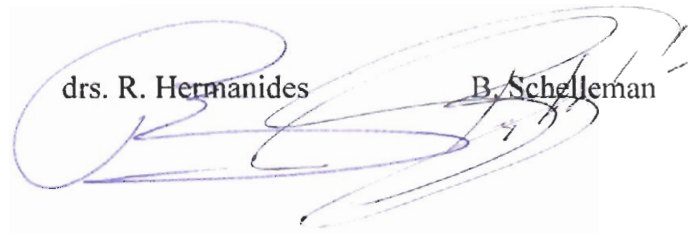
GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Licvegoedzorggroep



drs. R. Hermanides B. Schelleman

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

IrisZorg



De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan


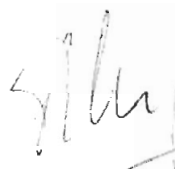
Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep



Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen


<u>Instelling</u>	<u>Bestuurder</u>	<u>Cliëntenraad</u>
Boumanggz		
Verslavingszorg Noord Nederland		
Tactus		
Parnassia BAVO Groep		
Novadic-Kentron		
Iriszorg		
De Wending		
De Hoop		
Emergis		
Mondriaan		
GGZ Noord Midden Limburg		
Centrum Malicbaan		
Arkin		
Meerkanten GGZ		
Lievegoedzorggroep		



Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

<u>Instelling</u>	<u>Bestuurder</u>	<u>Clëntenraad</u>
Boumanggz		
Verslavingszorg Noord Nederland		
Tactus		
Parnassia BAVO Groep		
Novadic-Kentron		
Iriszorg		
De Wending		
De Hoop ggz		
Emergis		
Mondriaan		
GGZ Noord Midden Limburg		
Centrum Maliebaan		
Arkin		
Meerkanten GGZ		
Lievegoedzorggroep		

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

<u>Instelling</u>	<u>Bestuurder</u>	<u>Cliëntenraad</u>
Boumanggz		
Verslavingszorg Noord Nederland		
Tactus		
Parnassia BAVO Groep		
Novadic-Kentron		
Iriszorg		
Dc Wending		
De Hoop	R. Mentjox	
Emergis		
Mondrianzorggroep		
GGZ Noord Midden Limburg		
Centrum Maliebaan		
Arkin		
Meerkanten GGZ		
Lievegoedzorggroep		

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep



Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia-De Brijder

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondrianzorggroep

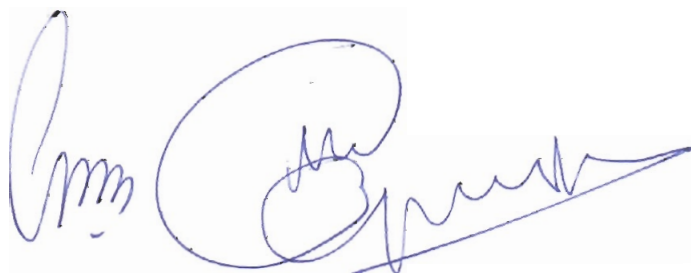
GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end, positioned to the right of the list of institutions.

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondrianzorggroep

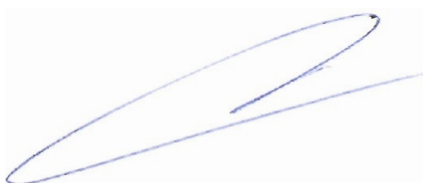
GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep



Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Clëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondrianzorggroep

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep



Reinier Schipper

Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

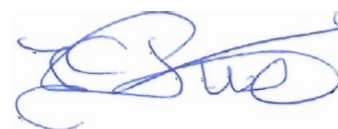
GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGz

Lievegoedzorggroep



Instellingen die het Handvest Maastricht ondertekenen

Instelling

Bestuurder

Cliëntenraad

Boumanggz

Verslavingszorg Noord Nederland

Tactus

Parnassia BAVO Groep

Novadic-Kentron

Iriszorg

De Wending

De Hoop

Emergis

Mondriaan

GGZ Noord Midden Limburg

Centrum Maliebaan

Arkin

Meerkanten GGZ

Lievegoedzorggroep

